

k temu, da se napelje pozornost rodoljubnega slovenskega razumništva na prepotrebno društvo naše.»

»**Letno poročilo**« o deželni vinarski, sadjarski in poljedelski šoli na Grmu pri Rudolfovem za šolsko leto 1888/9. Spisalo vodstvo. V Ljubljani, 1890. Izdal in založil deželni odbor kranjski. — Tisk J. Blaznikov v Ljubljani. 8°. Str. 16.

POLJSKO SLOVSTVO.

»**Szczęście na wsi.**« (Sreča na vasi — kmetih) povest J. A. Łukaszewicza. Bytom G.-Ś. Nakładem wydawnictwa. »Katolika«. 1889. — Cena 40 krajcarjev. — Na 312 straneh nam slika pisatelj življenje med Poljaki v naših dneh. Na eni strani nam odgrinja pogled v veliko mesto Lvov. Tam je mnogo bogastva, pa tudi mnogo revščine. Pridni in izurjeni rokodelci se ne morejo preživiti. Na drugi strani vidimo življenje na kmetih. Grajsčak, nebrižen za gospodarstvo, zaupa vse oskrbniku, ki ga grdo gojlufa. Gospodarstvo propada. Oskrbnik sam hoče biti gospod, pa na poti mu je jud, ki ima v namenu grajsko krčmo in posojuje denarje grajsčaku.

Zaradi sile pride več dobrih rokodelcev na kmete, kjer se jim godi dobro in kmetom postrežejo s poštenimi izdelki.

Kmetje in obrtniki se zedinijo in kupijo skupaj od grajsčaka posestvo in si je razdelé, le grad in park in nekaj zemljišča mu ostane, da se mu ni treba seliti. Juda iztirajo iz vasi in kmalu se obrne vse na dobro.

To je glavna misel, ki se razvija v več prav lepih prizorih in je za naše čase prav primerna. Pisana je za priprosto ljudstvo prav lahko. Tudi Slovenci bi lahko vse umeli s pomočjo malega slovarja. Kdor si hoče poljščine priučiti, ima tu dobro berilo.

Za primero naj pristavim začetek XII. poglavja: W Karczmie (v krčmi). W obszernej karczmie Sruła gwarno (šumno) było i rojno w niedziele po południu. Wielu (veliko) zebrało się gospodarzy nawet (tudi) takich, którzy (kateri) tu hardzo (prav) rzadko (redko), lub nigdy (ali nikdar) nie zagłądali. Jedni rozgrzewali się gorzałką (žganjem), drudzy chłodzili piwem, inni rozweselali się przy (pri) butelczynie wina.

Przy każdym (vsakem) stole slychać było glosy utyskujące (tožeče) nad tem, że (da) tak piękny (lep) majątek (imetek) p. Gruzewskiego pójdzie na marne (kant) przez licytację . . .

Besede so skoro vse naše, le pravopis moti začetnika.

»**Biblioteka pisarzy polskich.**« (Izdajateljstvo akademije umetnostij v Krakovu.) VI. zvezek te biblioteke poljskih pisateljev iz XVI. veka ima dva dela: 1. Nikolaja Reja z Nagłowic: Żywot Józefa z pokolenia żydowskiego (1543). Izdal: Roman Zawiliński. 2. Algoritmus, to jest nauka liczby, polską rzeczęą wydana, po K. Tomażu Kłos-u (1538). Izdal: Dr. Marjan A. Baraniecki. Krakov, 1889.

»**Polska w obrazach.**« Izdajateljstvo »Biblioteka Areydziel u Krakowie«. Izdal Adam Kaczurba 1890. — Delo: »Poljska v podobah«

bode obsezalo 20 zvezkov in kot nameček pride pojasnilo zgodovinsko, estetično in arheologijsko. Naročnina za celo iznese 14 gld., posamezni zvezki 75 kr.

»**Na Szlasku polskim.** (Wraženija i spotreženija). »Tam jest Polska, gdzie jest lud polski.« (Zapomniana prawda). Kraków. G. Gebethner i spolka 1890. 8°. Str. 101. Krasna knjižica, ki opisuje razmere na Zgornjem Šleskem.

J.

DRUGA SLOVSTVA.

»**Archiv für die slavische Philologie.**« Herausgegeben von V. Jagić. XII. zvezek, 3. in 4. seš. — je izšel pretekli mesec. Že lansko leto je poročal naš list častitim čitateljem o tej znameniti publikaciji. Rečena sešitka sta lepa knjiga 325 strani in sta nadaljevanje prvih dveh. Tako obsega celi XII. zvezek 646 strani. V tem zvezku govore Slovenci prvo besedo. To je tem veselejše, ker so med temi Slovenci same mlade moči. Oblak, Murko in Štrekelj so se zopet skazali in pokazali svetu plodove svoje neumorne delavnosti in moč svojega duha. O obilnih razpravah raznovrstnih snovij podamo samo napisane nekatere, o drugih pa bomo obsirneje govorili. Od str. 321—358 nadaljuje A. Brückner iz Berolina, svoje »Böhmische Studien«; in od 358—450 str. V. Oblak svojo razpravo »Zur Geschichte der nominalen Deklination.« Zanimivi sta razpravi dr. K. Štrekeljna: »Beiträge zur slavischen Fremdwörterkunde I. 451—74 in »Zur Kenntniss der slavischen Elemente im friaulischen Wortschatze« 474—86. Prva razprava je samo začetek, kateri bodo sledile še druge. V nji nam podaja gosp. pisatelj besede rabljene v slov., katere so vzete iz jezika naših sosedov. Vse to bode pripomoglo, da dobimo natančen etimologijski besednjak. Nekateri besede, katere g. Štrekelj prav spretno razlaga, niso zastopane v Miklosichevem. Takisto zasleduje pa v drugi razpravi slovenske besede v furlanščini. Nato beremo v »Kritischer Anzeiger« razne večje in manjše ocene. »Polonica« od A. Brücknerja predočuje nam poljske publikacije poslednjega polletja od 487—99 str. in od 499—525 str. piše V. Oblak: »Slovenica«. To znamenito poučno razpravo bomo podali okrajšano č. čitateljem »Dom in Svet«-a in zato preidimo k razpravi M. Murka: »Zur russischen Literaturgeschichte« 526—71. str. Pod rečenim napisom ocenjuje naš učenjak gramatični deli Iv. Nedešev-a in Eth. Karskij-a o beloruskem jeziku, »Gomeljskija Narodnija pjesni«, »Romanov belor. zbornik«, »Žitie sv. Alekseja«. Razven tega je še tudi od M. Murka: »Kleine Mittheilungen«, na str. 639 »Vorbilder der Petrinischen Reform der cyrillischen Schrift« in na str. 640 »Ethnographisches«, kjer nam poroča o nekih poganskih šegah med Rusi. Od str. 571 do 94 čitamo sedem Oblakovih ocen o delih raznih strok, katerih je seosebno mikavno: »Jeremias Homberger. Von Dr. F. M. Mayer« in »Dr. Franz v. Krones: die deutsche Besiedelung der östlichen Alpenländer, insbesondere Steiermarks, Kärntens und Krains.«

(Dalje.)

Fr. S. Lekše.

V predgovoru opozoruje nas pisatelj, kako se nekatere pripovedke na več mestih, celó jako oddaljenih med seboj, skoro enako pripovedujejo, in nam tolmači, kako govori in izgovarja narod v Varaždinu in njegovi okolici. Za predgovorom sledi 119 pripovedek in sicer 25 »od vil«, 11 »od Rojenic iliti Sujenic«, 11 »od vučjega pastira«, 72 različnih pripovedek in 32 narodnih pesenc. Pripovedke so zeló zanimive tudi za mitologa, ker se pripoveduje v njih o kralju vetrov, o kralju solnca, kralju meseca, o sveti Nedelji itd., da niti ne omenjam vil in pa drugih njim sličnih bitij, katera so se porodila v narodovi domišljiji. Pripovedke so zapisane prav tako, kakor govori narod v Varaždinu in njegovi okolici, a razumel jih bode Slovenec mnogo lože od Hrvata Štokavca. Razvedrile pa bodo te pripovedke vsakega čitatelja, ker se bode vsakdo preselil v ono srečno mladostno dobo, ko je poslušal slične, ali pa tudi povsem enake pripovedke pri pastirjih na paši, ali pa doma pri topli peči od svojega sivolasega dedka, ali pa od dobre babice. Oj, tedaj je bilo lepó! — Kujigo toplo priporočamo Slovencem; ima jo tudi »Katoliška Bukvarna« v zalogi. —è.

DRUGA SLOVSTVA.

»Archiv für slavische Philologie«
herausgegeben von V. Jagić.

Predno nadaljujem poročilo XII. zvezka, naznaniti mi je častitim čitavcem XIII. zvezka prvi sešitek l. 1890 ravno izišlega tega dela. Vsebina mu je ta-le: »Böhmische Studien von A. Brückner. — Zur Geschichte der nominalen Deklination im Slovenischen, von V. Oblak (Konec). — Zur Textkritik der altserbischen Urkunden, von Kałużniacki. — Die čakavština und deren einstige und jetzige Grenzen, von Milan Rešetar. — Die altrussischen und tschechischen Participia auf a von Fr. Pastrnek. — Eine Gegenbemerkung zur vorhergehenden Abhandlung von V. Jagić. In potem prav poučljiv in pa zanimiv: »Kritischer Anzeiger« in »Kleine Mittheilungen«, med katerimi je mikavno za nas Slovence: Ein Beitrag zum Volksglauben der Slovenen aus dem XIV. Jahrhundert von V. Oblak. O priliki kaj več.

Fr. S. Lekše.

Raznoterosti.

Naše slike.

Dasi prinaša ta številka le dve sliki, vendar pisem: naše slike, ker k dvema pride tretja in četrta . . . in konec leta bode imel čitatelj pred seboj več slik.

Prva nam kaže visoka zaročenca, katerih poroka se bode 13. jul. praznovala. Cela Avstrija se veseli s presvetlim cesarjem, očetom neveste **Marije Valerije** (roj. 22. apr. 1866) in z ženinom, nadvojvodom **Francem Salvatorjem** (roj. 21. avg. 1866).

Druga pa nam predočuje žalosten prizor iz tužne Afrike, kjer ravnajo kupei huje kot živinsko z nesrečnimi ulovljenimi zamorci. Ker se prav sedaj ves omikani svet zanima za Afriko, in sloveči H. M. Stanley objavlja dogodke na svojih potovanjih, podajemo i mi to priprosto sliko.

Tajč.

V Sostrem pri Ljubljani se sliši beseda »tajč«, ki pomenja to, kar zlodej. Tajč, gen. tajča; zatajčati: zablodejati. Tajč te naj vzame: zlodej te naj vzame. Potemtakem ima tajč (Nemec) jako slab pomen.

Pa tudi marsikje so čislali Nemce le malo. Narodi, ki so živeli med Rusi in Nemci, imeli so žalosne spomine o groznih tajčih. Tako n. pr. kadar so v Litvi pokopavali mrtvaka, govorili

so mu ostali: »Idi, ubožec, iz težave tega sveta na boljši svet, kjer ti ne bodo gospodovali razbojniški Nemci, ampak ti njim.«

Poljaki imajo Nemce v želodcu in na prsih že več sto let. Kar počenjajo z njimi Prusi, znano je vsem, in tega tudi ne prikrivajo tajči. Hoté jim vzeti jezik in zemljo. Tudi delitev Poljskega je nasnoval Prus.

Knez Henrik pruski, brat Friderika II., se je bahal, da je on začetnik prve delitve poljskega kraljestva, grofu Ségur-ju, poslancu francoskemu, ki je mislil, da je cesarica Katarina nasnovala delitev Poljskega, pravil je namreč tako-le: »Ah! pour le partage de la Pologne l'impératrice n'en a pas l'honneur, car je puis dire qu'il est mon ouvrage.« (Ah! kar se tiče delitve Poljskega nema cesarica te časti, zakaj rečem lahko, da je to moje delo.) In razlagal je knez grofu, kako se je to zgodilo, kako mu njegov brat ni odobroval delitve sosednega kraljestva, kako je on, knez Henrik, za to misel najprej pridobil cesarico in potem brata svojega. Naposled je dodal: »Ainsi sans guerroyer, sans perdre de sang ni d'argent, grâce à moi, la Prusse s'agrandit et la Pologne fut partagée.« (Tako se je brez vojskovanja, brez prelivanja krvi in brez stroškov povečalo Prusko, za kar gre hvala meni, in Poljsko delilo.)

F. Marešič.

Cena: Za celo leto 2 gl.; za pol leta 1 gl. Uredništvo in upravnništvo je v Marjanišču.

Izdajatelj, lastnik in urednik dr. France Lampe. Tiskala »Katoliška Tiskarna« v Ljubljani.

smemo toliko reči, da je tem večje hvale vreden, čim teže je Tacita dobro prevajati. Opazke na koncu knjige pomagajo čitatelju, da lože umeva. Kdaj dobimo Slovenci nadaljevanje onih prevodov, s katerimi je začel pokojni Janežič?

Dr. F. L.

„**Maričon**“: Pripoviest. Napisal Ljuba Babić (Gjalski). U Zagrebu. Knjižara Dioničke tiskare 1890. 8°. Str. 87. Cena 30 kr. — Nekako čudna vam je ta »Maričon«. Kdo pa je? Hči »sudca« Lacka Ladanovića in dobre, lepe gospe Ladanovičke, ki je pa kmalu umrla in prepustila desetletno deklico tužni osodi. Res osodi, zakaj Ladanović se ni brigal skoro nič za svoje dete, tudi mu ni preskrbel nikake vzgoje ter le slučajno vzel nekega Francoza Delavignea za vzgojitelja, od katerega se je naučila v 14. letu čitati in pisati in nekoliko drugih stvari površno. Ko odide Francoz, znala je toliko, da je čitala lahko romane Sue-ove, Dumas-ove in Scott-ove. S tem se je razpalila njena domišljija, ki je že tako bila bujna. Nesreča njena je privedla v hišo hudo gospodinjjo Lojziko, pohotno žensko, ki je bila očeta Lacka ulovila v svoje zanjke in s katero je živel dosti nerodno. Mož, ki ni bil maral za svojo blago ženo, bil je pokoren malovredni služabnici. To je do cela razjedlo značaj in sree deklici, ker je videla, kaj se godi. Začela je tudi sama iskati tešila v družbi Turkovičevega Janka, poštenega mladeniča. A ko ne more že več prenašati hudih razmer doma in prosi Janka, da bi oba ubežala, ustavi se ji Janko; a Maričon občuti toliko žalost in zapuščenost v srcu, da bega sem in tje, ne vedoč, kaj se ji godi, in da teče naposled z groba drage matere potopit se v hladne valove. — Res je tu pa tam kak opis čitatelju nevšeč, in tudi konec žalosten, vendar popolnoma utemeljen, ker hoče pisatelj pokazati, kakšni so nasledki za nemarjene ženske vzgoje. Zato ne moremo biti hudi na pisatelja, ki je risal te slike po istini. Za mladino ni, za stariše in odgojitelje pa ima mnogo naukov. Povest je pretiskana iz »Vienca« 1884.

Dr. F. L.

DRUGA SLOVSTVA.

»**Archiv für slavische Philologie**.« (Dalje.) Nadaljujoč poročilo o XII. zv. (prim. »Dom in Svet« str. 190) »Archiv«-a ne smem izpustiti Jagičevih opazek o dr. T. Maretiću. G.

dr. T. Maretić, znani hrvatski pisatelj in veliki privrženik Vukov ter fonetičnega pravopisa, je napisal knjigo: »Istorija hrvatskega pravopisa latinskim slovima«, in pa razpravo v »Radu« 97.: »Kosovski junaci u narodnoj epici.« V prvem delu se vidi pridnost in trud gosp. pisatelja, v njem nam predočuje zgodovino pravopisa v hrvatskih knjigah, od najstarejših do Gajevega pravopisa. G. Jagić govori (str. 602–609) o prvem delu rečene knjige jako nepovoljno. Gospod Maretić razpravlja stvarino z drugega stališča, kakor bi želel gospod Jagić. Dokazuje namreč, da se v vseh starih knjigah iztiče posebno fonetična pisava. Jagić pa trdi, da tedaj še ni bilo te prepirke, katera se vrši dandanes z nekim »fanatizmom«. Malo pisateljev je mislilo o grafiki, marveč naslanjali so se na prednike in vrstnike svoje. Pisatelj naj bi bil podal nekatere predgovore starih piscev, in ker tega ni storil — piše Jagić — ni razprava zgodovinska. Hvali pa ocenjevalec drugi del rečene knjige, ker izvaja iz prvega dela posledice. »Kosovski junaci i dogodjaj u narodnoj epici.« (Str. 609 do 615.) Tudi s to razpravo se ne strinja Jagić. Naravnost zavrača trditve Maretić-ovo, da Hrvato-Srbi niso imeli pred 15. stoletjem epskih pesmij, Maretić namreč piše, da so si Srbi in Hrvati pred bitvo na Kosovem polju (1389) o svojih junakih in njihovih delih pripovedovali vse le v prozi; pesmi da so bile le lirske »lyrischen Charakters«. A zato — pravi Jagić — nima pisatelj nobenih dokazov. Zakaj »argumentum a silentio nihil valet« Vse ima začetek, tako tudi srbska narodna epika. Ravno epika se začinja v kakem narodu najprej. In zato misli Jagić, da so epske narodne pesmi jako staro duševno blago srbskega naroda in niso še le v 15. stoletju padle iz nebes.

Prav ko sem to pisal, izšel je »Rad 101.«, kjer se brani dr. T. Maretić proti tej kritiki. Piše, da mu je storil J. krivico, ko ga je tako zdelal zaradi knjige »Istorija«. Zakaj on ni mogel vsega tako izvesti, kakor želi ocenjevalec, sicer bi bila knjiga preobširna. O drugi oceni pa piše Maretić: »Ocena prof. Jagića ne donosi nikakve činjenice, već onako bez dokaza osudjuje moju misao«. Kdor pozna srbsko-hrvatsko književnost, vé, da je to vprašanje med Srbo-Hrvati že staro. Ž njim se pečajo prvi književniki bratovskega nam naroda, kakor Jagić, Novaković, Pavić. Neka je rieše!

(Dalje.)

Fr. S. Lekše.

Raznoterosti.

Naše slike.

1. Upamo, da bodo čitatelji z veseljem pozdravili lepo sliko **A. Mickiewicza**, katero podajemo na prvem mestu te številke. Podajemo jo pa v spomin, da so Poljaki dali slovesno prenesti ostanke pesnikove v domovino in jih tu

najslovesneje pokopali. Ker govorimo o slavnem pesniku na drugem mestu, naj le prav ob kratkem povemo, kako so prenesli in pokopali pesnikove kosti.

Mickiewicz je umrl v Carigradu 26. nov. 1855. Njegovi prijatelji so prepeljali truplo v Pariz,

ljenje je potem le sestavljanje sodeb in sklepov v večje skupine. Posebno važno za temeljito spoznavanje resnice je dokazovanje, ki ni drugega, nego izvajanje resničnosti kake sodbe iz priznane resničnosti drugih sodeb s pomočjo pravih sklepov. Pravila, po katerih se to izvajanje godi, in različne oblike sodeb, sklepov in dokazov navaja ter obširno opisuje logika.

Najprvotnejša pravila vsemu mišljenju pa so takozvani zakoni mišljenja. Po teh zakonih se mora misleči človek vedno ravnati, ako hoče spoznati resnico, t. j., ako hoče, da se njegovo mišljenje vjema z dejanskimi razmerami, da njegove misli ne bodo le golo domišljevanje in prazne sanje, ampak pravi odmev zunanjega sveta v njegovi duši, v njegovi zavesti. Na te zakone se tudi opirajo vsa daljna pravila o sojenju in

sklepanju; ta pravila niso nič drugega nego posledice iz zakonov mišljenja. Iz tega se razvidi važnost teh zakonov. Pa sedaj, ko smo nekoliko natančneje spoznali, kaj je mišljenje, bomo tudi prav lahko umevali zakone mišljenja.

Rekli smo, da je mišljenje svobodno in razumno duševno delovanje. To delovanje smo opisali natančneje rekoč, da je prvič izobraževanje pojmov iz čutnih predstav in zavedanje nad čutnih idej; drugič primerjanje pojmov in idej med seboj in z zaznavami ter zaznavanimi predmeti, njihovo združevanje in razdruževanje v zavesti: to so logične sodbe; tretjič sklepanje in dokazovanje, ali izvajanje novih sodeb in spoznavanje novih resnic ali zmot ter priznavanje in sprejemanje prvih, razdiranje in zametovanje drugih.

(Dalje.)

SLOVSTVO.

SLOVENSKO SLOVSTVO.

(Piše dr. F. L.)

»**Don Kišot iz la Manhe**«, vitez otožnega lica. Slovenski mladini prosto priredil Fr. Nedeljko. V Ljubljani, 1890. Založil Mat. Gerber. — Tiskala »Národna Tiskarna«, 8°. Str. 80. Cena 20 kr. Z barvano sliko na platnicah. — Znani Cervantesov roman je tu na kratko prirejen za mladino, kakor imajo kratke Kišotove zgodbe tudi v drugih slovstvih. Upamo, da bode marsikdo čital slovensko knjižico z veseljem; samo skrčena pisava mu bode delala nekoliko težave. Naš pisatelj je namreč ob kratkem hotel mnogo povedati. Jezik ni brez hib, pa je še dokaj pravilen in ima marsikatero dobro besedo.

»**Vežbovnik**« (Exercier-Reglement) za cesarske in kraljeve peščete. Poslovenil in založil Andrej Komel pl. Sočebnan, c. in kr. major v p. Natisnila tiskarna družbe sv. Mohora v Celovcu, 1890. 12°. Str. 63. Cena 20 kr. — Označili smo letos že dve knjižici gospoda pisatelja: »Organizacija vojstva« (str. 92) in »Službovnik« (str. 126). »Vežbovnik« dopolnjuje lepo zbirko

knjižic za vojaštvo, ki so pa zanimive za vsakega omikanca, za jezikoslovca posebej zaradi izrazov. Dobiva se v knjigarnah in pri gospodu pisatelju v Gradcu (Grazbachgasse, 40).

DRUGA SLOVSTVA.

»**Archiv für die slavische Philologie**«, herausgegeben von V. Jagić XII. zvezek. (Dalje.) — Najiminitnejša v celi ti knjigi je za nas Slovenca V. Oblaka razprava »Slovenica« (499–525.) Ta nadpis obsega vse slovenske novejšje objave, tiče se soseb jezikoslovja. O »Šumanovi slovnici« piše gosp. Oblak pohvalno. Zakaj napisana je na podlagi staroslovenske ali cerkvenoslovenske slovnice. Ne piše več o treh sklanjajah, kakor Janežičeva. Soseb hvali gospod Oblak, da je podal g. Šuman nekoliko pravil, kako naj naglašamo, in posebej, da je sprejel akcentuacijo naših najboljših učenjakov: o. S. Škrabca in prof. M. Valjavca. Temu bi še pridedal samo, da je — mislim — že čas, da se poprimemo enakega naglašanja in izgovarjanja. Šumanovo slovnico pa graja Oblak zato, ker se ozira gospod pisatelj premalo na razna narečja. Tudi o

obeh Sketovih slovnica beremo pohvalno oceno (str. 501), kakor tudi o dr. Jožefa Pajka knjigi (str. 505) »Črtice iz duševnega žitka štajerskih Slovencev.« Omenjajoč »Dom in Svet« izreka se gosp. Oblak pohvalno o spisu »Recimo katero o našem pravorečju!« (str. 505). »Kujiževna zgodovina slov. Štajerja Iv. Macuna« je pridno izdelana; vtihotapila se je sem ter tam kakšna hiba. Kar je trdil rajni Macun o brižinskih spomenikih, bode se javaljne dalo dokazati, namreč, da so podobni po jeziku kranjskemu dijalektu. — Prav pridno nadaljuje gosp. Marn svoje delo. Tu in tam je v »Jezičniku« kaj izostalo — Th. Elze, »Die slovenischen protestantischen Gesangsbücher des XVI. Jahrh.« Pastor Elze se bavi soseb z zgodovino protestantovstva na Slovenskem. In s tem nas je seznanil v rečni razpravi z mnogimi dozda še nepoznanimi viri o protestantovstvu med Slovenci. To razpravo, kakor tudi »Primus Truber und die Reformation in Krain« v »Real-Encyclopädie für protest. Theologie und Kirche« bode pisec naše slovstvene zgodovine lahko porabil in iz njiu pobral, kar je dobrega zrna. — »A. Fekonja, Davorin Trstenjak, slovenski pisatelj.« Kujižica opisuje življenje in delovanje Trstenjakovo.

Gosp. Oblak pravi o njej poleg drugega: »seine Verdienste um die slov. Literatur, insbesondere die wissenschaftlichen, nicht ins rechte Licht gestellt und genügend gewürdigt werden . . . wie auch die Aufzählung (und nichtkritische Würdigung) der Arbeiten und Abhandlungen Trstenjak's . . . nicht vollständig ist (str. 509). Pohvalivši Sketovo Slovensko berilo, piše gospod Oblak na str. 509, 510 o Trstenjaku: »Mögen auch viele von seinen Ansichten nicht haltbar sein und mag sich auch seine Meinung, dass die Slaven die ältesten Bewohner Pannoniens, Noricum und Venetiens waren, als unrichtig herausstellen, das bleibende Verdienst muss ihm anerkannt werden, dass er mit rastlosem Eifer durch viele Jahre diese Frage studirt und ein grosses Material zusammengetragen hat . . . Es wäre nur zu wünschen, dass diese Arbeiten zur Kenntnis anderer Forscher gelangen . . .« itd. Jako pohvalno omenja Oblak tudi dela: »Zgodovino farā Ljubljanske škofije«, izd. A. Koblar, samo da poslednjo imenuje nekritično.¹⁾ (Dajje.)

¹⁾ Mislimo pa, da se je tu gosp. Oblak pre naglil. Kdor vé, kako so se ta dela pisala in popravljala, ta ne more tako soditi. Uredn.

Raznoterosti.

Naše slike.

Ivan Mažuranič, pesnik in ban hrvatski. (Str. 257.) Ker podajemo v listu kratek življenjepis pesnikov ter pregled njegovih del in zaslug, ni nam treba tukaj ničesar posebej izpregovoriti. Uredništvo je hvaležno onim prijateljem našega lista, ki so pripomogli, da je dobil odlični hrvatski pesnik spomenik i v našem listu.

Dolnjelužičanka v praznični obleki. (Str. 273.) Ne vem, je-li treba razkladati čitatelju, kje so Lužice in Lužičani? Morebiti mu je bolj znano ponemčeno ime »Lausitz«? Zavednega Slovana, spominjajočega se tega bratovskega naroda, prešine žalost. Ali se bodo mogli ustavljati Lužičani — ali kakor se sami imenujejo, Srbi — silnemu navalu Prusov, ki so hudi in močni sovražniki njih narodnosti? Ker bodemo objavili poseben spis o Lužicah in podali čitateljem kmalu še dve sliki, ozirajoči se na to slovansko pleme, hodi za danes to dovolj.

Nova beseda.

V tej številki našega lista so naleteli čitatelji na novoskovano besedo **župnišče**, ki pomenja — »farovž«. Kdo se že ni izpodtikal nad

to nemško spako v našem jeziku! Besednjaki nasvetujejo razne izraze za-njo; Cigale-Wolf: *duhovnišnica*, a ta je preveč nedoločna in okorna; Janežič-Bartel: *župnijska hiša*, *župljansko poslopje*, a mislim, da niti prva, niti druga ne bode dobila veljave. Sam sem v tem listu rabil nekaterikrat: *župniška hiša*, ki je izvedena od »župnik«, a tudi ta je neokretna. Zakaj bi ne rabili kratke in pravilne: *župnišče*? Kolikor se jaz zavedam duha narodovega jezika, posebej slovotvorja, trdim, da je beseda za »Pfarrhaus« in »Pfarrhof« primerna in prava. To kažejo analogije, v katerih je končnica *išče* — pridejana imenom ali lastnim, ali takim, ki zaznamujejo sicer lastnika ali prebivalca. Pri nas n. pr. pravijo: *kmetišče* — Bauerngut, Bauernhof, *Krekovišče* — last Krekova, *Kalaršče* (t. j. *Kalarišče*) — posestvo Kalarjevo; *Ozbičevišče* — posestvo Ozbičevo; rekli bi tudi *Tominčovše* (t. j. *Tominčevišče*) — posestvo Tominčevo. Obče znana je menda beseda: *mlinarišče* (kar izrekajo: malnarše) — mlinarjevo posestvo, poslopje; obče je tudi sprejeta skovanka: *učiteljšče*. Rad bi, da bi drugi izrekli svoje boljše mnenje, ali se pa poprijeli nasvetovane besede. Oglasil sem se le zaradi potrebe.

Cena: Za celo leto 2 gld.; za pol leta 1 gld. Uredništvo in upravnništvo je v Marijanišču.

Izdajatelj, lastnik in urednik **dr. France Lampe**. Tiskala »Katoliška Tiskarna« v Ljubljani.